

چالش‌های پیش روی امنیت اخلاقی زن در خانواده

زینب آزاده نیت*

چکیده

امنیت آرامش خاطر و از بین رفتن بیم و هراس و امنیت اخلاقی فراهم آمدن فضایی است که در آن اصول اخلاقی پذیرفته شده‌ی جامعه مثل؛ عفاف، حجاب، تقوا، حیا و ... تهدید نشود. بیشتر «امنیت اخلاقی» را در مقابل شیوع فساد و انحراف جنسی، پوشش نامناسب و ... قرار می‌دهند. امروزه دشمن برای نابودی امنیت اخلاقی خانواده، به ارزش‌های اخلاقی مثل حجاب، عفاف و حیا حمله می‌کند که در حفظ آن بانوان نقش محوری دارند. برای کاهش چالش‌های پیش روی امنیت اخلاقی زن در خانواده ضرورت دارد تهدیدات امنیت اخلاقی زن در خانواده و آثار و تبعات آنها را شناخت و درباره‌ی آنها به بانوان آگاهی لازم را داد. سوال این است: چالش‌های پیش روی امنیت اخلاقی زن در خانواده چیست؟ مقاله با هدف دستیابی به پاسخ این سؤال به روش توصیفی و فیش برداری کتابخانه‌ای نگارش یافته است. یافته‌ها نشان داد تهدیدات پیش روی امنیت اخلاقی زن در خانواده: بی‌توجهی به حجاب و عفاف، سبک زندگی غربی، استفاده از شبکه‌های اجتماعی خارجی، دیدن تصاویر و فیلم‌های مستهجن، خیانت و روابط نامشروع، استفاده از ماهواره و خلوت کردن با نامحرم است و آثار از بین رفتن امنیت اخلاقی زن در خانواده؛ تزلزل بنیان خانواده، افزایش طلاق، فرزند نامشروع و سقط جنین و کاهش تولدها است.

کلید واژه: چالش، امنیت اخلاقی، زن، خانواده.

---

* طلبه سطح ۲ حوزه علمیه امام خمینه ای (مدظله العالی).

مقدمه

امنیت به معنای آرامش داشتن، در امان بودن و احساس خطر نکردن است و ابعاد مختلف همچون؛ امنیت فردی، امنیت اجتماعی، امنیت سیاسی، امنیت اقتصادی، امنیت اخلاقی و ... دارد. امنیت اخلاقی به معنای سلامت و در امان بودن فرد و جامعه از انحرافات و رذایل اخلاقی و دوری از آسیب به ارزش های اخلاقی پذیرفته شده ی فرد و جامعه چون؛ عفاف، حجاب، پاکدامنی، تقوا، راستگویی، حیا و ... است. امنیت اخلاقی، با همه ی ارزش های اخلاقی ارتباط دارد اما بیشتر «امنیت اخلاقی» را در برابر فراگیر شدن فساد و انحراف جنسی قرار می دهند. یعنی امنیت اخلاقی در مقابل شیوع فساد و انحراف جنسی، پوشش نامناسب و زننده، فیلم و موسیقی مبتذل، بی حیایی و بی بند و باری و ... قرار دارد که محور بحث این مقاله است.

امنیت اخلاقی با تهدیدات مختلفی رو به رو می شود به خصوص در این برهه که دشمن برای خدشه دار کردن امنیت اخلاقی خانواده و به انحراف کشاندن بانوان، ارزش های اساسی اخلاقی چون عفاف و پاکدامنی و حیا را در جامعه هدف قرار داده و هدف نهایی آنان، نابودی باورهای اخلاقی و فراگیر شدن فساد، انحراف، بی بندوباری و بی حیایی به خصوص در میان بانوان است. زیرا بانوان در حفظ امنیت اخلاقی خانواده به ویژه پاکدامنی و حیا نقش محوری دارند و اگر آنها به فساد و انحراف کشیده شوند مردان هم به فساد کشیده خواهند شد. بنابراین پی بردن به تهدیداتی که پیش روی امنیت اخلاقی زن در خانواده قرار دادرد، مسأله ی مهمی است.

اگر چالش های پیش روی امنیت اخلاقی بانوان در خانواده به درستی شناخته نشود، نمی توان با این چالش ها مقابله کرد و اگر با آنها هم مقابله نشود حریم خانواده به خطر افتاده و طلاق و خیانت و فرزندان نامشروع و بیماری های جنسی و ... در جامعه رواج می یابد. اینجاست که اهمیت و ضرورت شناخت تهدیدات و چالش های پیش روی امنیت اخلاقی زن در خانواده معلوم می شود.

هدف مقاله بررسی چالش های پیش روی امنیت اخلاقی زنان در خانواده به روش توصیفی و کتابخانه ای است.

در بحث امنیت اخلاقی آثاری پدید آمده است از جمله: کتاب امنیت اخلاقی از دیدگاه رهبری (بررسی مفهوم، ابعاد و راهکارهای تحقق امنیت اخلاقی در جامعه) تألیف مجتبی جاویدی، مقاله امنیت اخلاقی از نگاه نبوی نوشته مهدی احمدی و ... برخی از آثار هم درباره امنیت اخلاقی با محوریت زنان هستند مثل: مقاله نقش زنان در ایجاد امنیت اخلاقی و اجتماعی از منظر قرآن و روایات نوشته ملکه یعقوبی و سید عزت‌الله احمدی، مقاله بررسی سهم و نقش زنان در ایجاد امنیت اخلاقی جامعه از منظر قرآن و روایات با تأکید بر نظر امام خمینی نوشته معصومه رضوی نیا و .... که در مقاله حاضر چالش های پیش روی امنیت اخلاقی بانوان در خانواده بررسی می شود.

۱- مفهوم شناسی

۱-۱- امنیت اخلاقی

«امنیت» از ریشه ی «امن» است. «فراهیدی»، امن را به معنی ضد خوف می‌گیرد^۱ و ابن منظور نیز در «لسان العرب» بر همین معنا تأکید داشته می‌گوید: «الأمن ضد الخوف»؛ امن ضد خوف است.^۲

راغب اصفهانی در تعریف واژه امن در قرآن کریم می‌نویسد: «در اصل آرامش خاطر و آرامش نفس و از بین رفتن بیم و هراس است. واژه های - امن، أمانة، امان - هر سه مصدر هستند.»^۳

«امنیت در اصطلاح امنیت شناسان با معانی لغوی آن در ارتباط است به گونه ای که یکی از دو گفتمان امنیت بر اساس معنای لغوی آن شکل گرفته است در این گفتمان امنیت در امنیت فردی نبود تهدید نسبت به جان و مال و آبرو و دین و جز آن است و در امنیت اجتماعی حالت آسودگی همگانی از تهدیدهایی است که از کردار غیر قانونی دولت یا دستگاهی فردی یا گروهی به وجود می‌آید و در امنیت ملی آن است که کشورها هیچ گونه احساس خطر حمله نظامی، فشار سیاسی و اقتصادی نداشته باشند و بر گسترش و توسعه خویش توانا باشد»^۴.

با توجه به ترکیب دو واژه امنیت و اخلاق می‌توان گفت که مراد از امنیت اخلاقی فراهم آمدن فضایی است که شخص از نظر نفسانی احساس می‌کند که اصول اخلاقی او مورد تهدید و خطر از سوی دیگران نیست. «ناامنی اخلاقی این است که مردم در محیط جامعه و در کوچه و خیابان

۱ - خلیل بن احمد، فراهیدی، کتاب العین، ج ۱، ص ۵۳.

۲ - ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، ج ۱، ص ۱۳۶.

۳ - راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات الفاظ قرآن، ج ۱، صص ۲۰۵-۲۰۸.

۴ - فصلنامه ی پژوهش های قرآنی، تابستان ۱۳۸۲، ص ۱۱۳.

نتوانند طبق اعتقادات، دین و ایمان خود، آسوده و بی دغدغه حرکت کنند و با مناظری مواجه شوند که وجدان دینی آنها را آزرده می‌کند»^۱

۱-۲- چالش

چالش را به معنای جنگ وجدال، حمله و یورش می‌داند^۲ و علاوه بر معانی ذکرشده در فرهنگ معین، دهخدا تلاش، کشتی و مصارعت را هم ذیل معانی «چالش» می‌آورد.^۳

۲- اهمیت امنیت اخلاقی در خانواده

امنیت اخلاقی یکی از مباحث مهم امنیت اجتماعی است که خانواده بدان نیازمند است. امنیت اخلاقی با سلامت روان افراد رابطه‌ی تنگاتنگی دارد. از نظر اسلام، ازدواج به هنگام، تربیت درست فرزندان، سلامت همه جانبه خانواده، سلامت روان در رابطه میان افراد، احساس لذت از زندگی همه منوط به وجود امنیت اخلاقی در خانواده است، وجود امنیت اخلاقی بسیاری از مسائل روحی و روانی انسان را حل خواهد کرد. از نظر روانشناسان فشارهای روانی و ذهنی فراوانی مردم را تهدید می‌کند که منجر به مشکلات خاص رفتاری می‌شود و سلامت روان افراد را تهدید می‌کند و برقراری امنیت اخلاقی در جامعه فشار روانی و ذهنی را کاهش داده و به سلامت روان جامعه کمک می‌کند. همچنین امنیت اخلاقی موجب کاهش بسیاری از جرائم اجتماعی می‌شود که انگیزه های آن متأثر از نبود امنیت اخلاقی است. برقراری این نوع از امنیت از طریق حفظ ارزش‌ها و هنجارهای اخلاقی و کاهش هنجارشکنی افراد ممکن می‌شود.^۴

آرامش اجتماعی بدون امنیت فکری و روانی ممکن نیست و یا نمی‌تواند پایدار بماند؛ زیرا از نظر روان‌شناختی، حرکات بیرونی و فیزیکی انسان، مبتنی بر حرکات درونی او که همان فکر و اندیشه

۱ - بیانات رهبری در دیدار با فرمانده نیروی انتظامی و معاونان ناجا، ۱۳۸۱/۷/۱۴

۲ - محمد معین، فرهنگ فارسی

۳ - محمد دهخدا، لغت‌نامه، ج ۳، ص .

۴ - مسعود، فاطمه، وظیفه حکومت در تأمین امنیت اخلاقی، مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۶

اگر در جامعه ای زنا مجاز گردد روابط اجتماعی که مبتنی بر روابط خانوادگی است دچار تزلزل می‌شود و فرزندان نامشروع و بی پدر فراوان می‌شوند و ازدواج از جامعه رخت بر می‌بندد. لذا اسلام در آیه «نزدیک زنا مشوید که کار بسیار زشت و بد راهی است»^۱ آن را به شدت مورد نکوهش قرار داده و در احکام اسلامی برای مرتکبین آن حکم رجم و صد ضربه تازیانه تعیین شده است. این نشان از اهمیت رعایت اخلاق در خانواده در اسلام است.

سقط جنین و کاهش تولدها

بخش اعظمی از ارزش‌های جامعه، همان ارزش‌های خانواده است. ارزش‌های خانواده کیفیت‌هایی هستند که هسته‌ی خانواده را تعریف و پیوند دائمی بین زن و مرد و سایر اعضای خانواده را تضمین می‌کنند. به عبارت دیگر، ارزش‌های خانواده بنیان خانواده را محکم می‌کنند. ازدواج، محبت، تک همسری، وظیفه‌شناسی، پاکدامنی، پرهیزکاری، ایمان به خدا، سخت‌کوشی و فرزندآوری ارزش‌های اسلامی هستند که با تغییر رفتار در خانواده، هنجارها، ارزش‌ها، باورها و عقاید افراد درباره‌ی ازدواج و فرزندآوری نیز تغییر پیدا می‌کنند و مجموعه‌ای از ارزش‌های نوین خانوادگی شکل می‌گیرد.^۲ افزایش بی‌بند و باری موجب کاهش ارتباط عاطفی در خانواده و سست شدن انگیزه برای تولید مثل خواهد شد در سال‌های اخیر درصد بالایی از زنان تحت تأثیر این ایدئولوژی‌ها قرار دارند و باورها و ارزش‌های دینی در میان آنان کمرنگ شده تا جایی که ارزش هر چیزی را با سود مادی و منفعت طلبانه می‌سنجند. از آنجایی که این زنان همه چیز را در دنیا خلاصه کرده‌اند و آخرت را فراموش کرده‌اند به سختی زیر بار مسئولیت فرزندآوری می‌روند این زنان به علت عدم باور به ارزش‌ها و مقولات دینی از فرزندآوری پرهیز می‌کنند.^۳

۱ - اسراء/ ۳۲.

۲ - سرایی و اجاقلو، مطالعه نسلی تغییر ارزش ازدواج در ایران مطالعه موردی شهرستان زنجان، ص ۲۲

۳ - صالحان، نقش سبک زندگی غربی در کاهش فرزندآوری، ص ۳۸

نتیجه گیری

امنیت اخلاقی یعنی فضایی فراهم شود که شخص در آن احساس کند تهدید و خطری متوجه اصول اخلاقی اش از سوی دیگران نیست. چالش امنیت اخلاقی در خانواده این است که امنیت اخلاقی خانواده تهدید شود، به خطر بیفتد و سپس از بین برود. وجود امنیت اخلاقی در خانواده فوایدش برای همه ی اعضای آن است و عواملی که امنیت اخلاقی زن در خانواده را تهدید می کنند در واقع بنیان و کیان خانواده را تهدید کرده و خانواده را متزلزل و سپس نابود می کنند. برخی از این عوامل تهدید کننده و چالش برانگیز پیش روی زنان که در مقاله بررسی شدند شامل؛ بی توجهی زنان به پوشش مناسب و حجاب و عفاف، انتخاب سبک و روش زندگی غربی، استفاده از شبکه های اجتماعی خارجی که پر از تصاویر و فیلم های مستهجن هستند و راه را برای روابط غیراخلاقی باز می کنند، دیدن تصاویر و فیلم های مستهجن به شکل های مختلف، خیانت و روابط نامشروع پنهانی، استفاده از ماهواره و خلوت کردن با نامحرم هستند می شوند.

تهدیدات امنیت اخلاقی بانوان در خانواده، تبعات و آثار بسیار زیان بار و حتی جبران ناپذیری دارد. این تبعات کل خانواده را درگیر کرده و کانون آن را از هم می پاشد و به جامعه هم آسیب می زند. تبعاتی چون تزلزل بنیان خانواده، افزایش طلاق، افزایش خشونت علیه زنان در خانواده، به وجود آمدن فرزندان نامشروع، وقوع سقط جنین و کاهش تولدها همگی حاصل چالش های امنیت اخلاقی بانوان هستند.

منابع

* قرآن کریم

۱. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۹ ق.
۲. اکبری، ابوالقاسم و اکبری، مینا. آسیب شناسی اجتماعی. تهران: انتشارات رشد و توسعه، ۱۳۹۰.
۳. آزاد ارامکی، تقی، و خادمی، حسین، ترجیحات ارزشی دانش آموزان تهران، مطالعات فرهنگ، ارتباطات، ش ۱۶، ۱۳۸۲.
۴. بیانات رهبری در دیدار با فرمانده نیروی انتظامی و معاونان ناجا، ۱۳۸۱/۷/۱۴.
۵. پرچم، اعظم، راهکارهای اخلاقی- قرآنی در ارتقای سواد استفاده از فضای مجازی در خانواده، اخلاق، سال هفتم، شماره ۲۸، ۱۳۹۶.
۶. جعفریان یسار و دیگران، آسیب‌شناسی فضای مجازی و خانواده، مجله مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، دوره ۲، شماره ۶، ۱۳۹۵.
۷. جعفریان، رسول، رسائل حجابیه، قم، انتشارات دلیل ما، ۱۳۹۰.
۸. حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم، مؤسسه آل البیت، ۱۴۰۹ ق.
۹. حسینی شاه عبدالعظیمی، حسین بن احمد، تفسیر اثنا عشری، تهران، انتشارات میقات، ۱۳۶۳.
۱۰. دهخدا، علی اکبر، لغت‌نامه، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.
۱۱. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات الفاظ قرآن، مترجم: غلامرضا حسینی خسروی، تهران، انتشارات مرتضوی، ۱۳۸۱.
۱۲. راهنما، اکبر و دیگران، بررسی مفهوم حجاب در متون اسلامی، جایگاه آثار و جلوه‌های تربیتی آن، پژوهشنامه معارف قرآن، دوره ۶، شماره ۲۲، مهر ۱۳۹۴.
۱۳. زرهانی، سید احمد، سبک زندگی، مجله پیوند، شماره ۹۳، ۱۳۹۳.

۱۴. ساروخانی، باقر، طلاق، پژوهشی در شناخت واقعیت و عوامل آن، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، دوم، ۱۳۸۶.
۱۵. سرایی، حسن و اجاقلو، سجاد، مطالعه نسلی تغییر ارزش ازدواج در ایران مطالعه موردی شهرستان زنجان، مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال پنجم، شماره ۴، ۱۳۹۲.
۱۶. صالحان، حسینه، نقش سبک زندگی غربی در کاهش فرزندآوری، دوفصلنامه تبلیغ و خانواده، شماره اول، ۱۴۰۱.
۱۷. فراهیدی، خلیل بن احمد، کتاب العین، بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۴۲۳ ق.
۱۸. فصلنامه ی پژوهش های قرآنی، سال نهم، شماره ی سی و چهارم، تابستان ۱۳۸۲.
۱۹. فولادی وندا، محمد، آسیب شناسی خانواده؛ واکاوی علل و عوامل، معرفت، سال بیستم، شماره ۲۷۰، خرداد ۱۳۹۹.
۲۰. فیضی، حسیه، شیوه های ترویج عفت از دیدگاه آیات و روایات، دوفصلنامه یافته های علوم قرآنی، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۴۰۰.
۲۱. فیض کاشانی، محمد محسن بن شاه مرتضی، الوافی، اصفهان، کتابخانه امام امیرالمؤمنین علی علیه السلام، ۱۴۰۶ ق.
۲۲. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، موسسه دارالحدیث، ۱۴۱۹ ق.
۲۳. محمدی، حسین، دلاکه، عفت، دلاکه، تربیت دینی، نظم و انضباط، امنیت اخلاقی، همایش ملی خراسان جنوبی، نظم و امنیت، اردیبهشت ۱۳۹۲.
۲۴. مسعود، فاطمه، وظیفه حکومت در تأمین امنیت اخلاقی، مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۶.
۲۵. مطهری، مرتضی، مسئله حجاب، تهران، انتشارات صدرا، چهل و دوم، ۱۳۷۴.
۲۶. معین، محمد، فرهنگ معین، تهران، نشر اساطیر، بیست و پنجم، ۱۳۸۸.
۲۷. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب الإسلامیه، ۱۳۷۴.

۲۸. ویلیام گاردنر، جان، جنگ علیه خانواده، ترجمه معصومه محمدی، قم، دفتر مطالعات و

تحقیقات زنان، ۱۳۸۶.

۲۹. یعقوبی، ملکه، احمدی، سید عزت الله، نقش زنان در ایجاد امنیت اخلاقی و اجتماعی از منظر

قرآن و روایات، دوفصلنامه یافته‌های علوم قرآنی، شماره ۱، ۱۴۰۰.